

TÁJÉKOZTATÓ

a bejelentő személy védelméről

- a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény alapján -

A panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasztörvény) közérdekű- és visszaélést bejelentő védelmi szabályairól az alábbi tájékoztatást adjuk.

A közérdekű bejelentők védelme

Minden, a **közérdekű bejelentő számára hátrányos intézkedés**, amelyre a közérdekű bejelentés miatt kerül sor – a Panasztörvény 6. § (4) bekezdésében foglalt intézkedések kivételével – **jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.**

Az állam a közérdekű bejelentő részére a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvényben meghatározott támogatásokat biztosítja az ott meghatározott feltételek szerint.

Veszélyeztetett közérdekű bejelentőnek minősül a Panasztörvény 6. § (4) bekezdése szerinti eset kivételével az a közérdekű bejelentő, aki tekintetében valószínűsíthető, hogy életkörülményeit súlyosan veszélyeztethetik az általa tett közérdekű bejelentés miatt őt – a Panasztörvény 6. § (4) bekezdése szerinti eset kivételével – fenyegető hátrányok.

Ha a természetes személy közérdekű bejelentő a Panasztörvény 15. § (1) bekezdés szerinti veszélyeztetettségét valószínűsíti, akkor e körülmények fennállását a Panasztörvény 14. § szerinti támogatások biztosítása során figyelembe kell venni.

A visszaélést bejelentők védelme

Minden, a **bejelentő számára hátrányos intézkedés**, amelyre a bejelentés jogszerű megtétele miatt kerül sor és amelyet a Panasztörvény 20. §-ban meghatározott jogviszonnal vagy kapcsolattal összefüggésben valósítanak meg, **jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.**

Hátrányos intézkedésnek minősül a bejelentő számára hátrányos cselekmény vagy mulasztás, különösen:

- a) a felfüggesztés, a csoportos létszámcsökkentés, a felmondás vagy ezekkel egyenértékű intézkedések,
- b) a lefokozás vagy az előléptetés megtagadása,
- c) a munkaköri feladatok átruházása, a munkavégzés helyének megváltoztatása, a bércsökkentés, a munkaidő megváltoztatása,
- d) a képzés megtagadása,
- e) a negatív teljesítményértékelés vagy munkareferencia,
- f) a foglalkoztatásra irányuló jogviszonyára vonatkozó törvény szerinti bármely hátrányos jogkövetkezmény – így különösen fegyelmi intézkedés, megrovás, pénzügyi szankció – alkalmazása,
- g) a kényszerítés, a megfélemlítés, a zaklatás vagy a kiközösítés,
- h) a hátrányos megkülönböztetés, hátrányos vagy tisztességtelen bánásmód,
- i) a határozott idejű foglalkoztatásra irányuló jogviszony határozatlan idejűvé átalakításának elmulasztása, ha a foglalkoztatott jogszerű elvárása az volt, hogy foglalkoztatásra irányuló jogviszonyát határozatlan idejűvé változtatják,
- j) egy határozott idejű munkaszerződés megújításának elmulasztása vagy annak idő előtti megszüntetése,
- k) a károkozás, amely magában foglalja a személy jóhírnevének megsértését vagy a pénzügyi veszteséget, beleértve az üzleti lehetőség elvesztését és a bevételkiesést is,
- l) az olyan intézkedés, amelynek eredményeképpen okkal következik, hogy az adott személy a jövőben foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya szerinti ágazatban nem létesíthet,
- m) az egészségügyi alkalmassággal összefüggő vizsgálat előírása,

- n) az áru- vagy szolgáltatási szerződés idő előtti megszüntetése vagy felmondása, és
- o) az engedély visszavonása.

Az előzők szerinti hátrányos intézkedéssel összefüggő hatósági vagy bírósági eljárás során – ha a bejelentő a bejelentés megtétele jogszerűségét bizonyítja –

- a) vélelmezni kell, hogy a hátrányos intézkedésre a bejelentés jogszerű megtétele miatt került sor, és
- b) a hátrányos intézkedést hozó személyt terheli annak bizonyítása, hogy a hátrányos intézkedés megtételére alapos indokkal és nem a bejelentés jogszerű megtétele miatt került sor.

Minden, a bejelentő tulajdonában álló jogalany vagy a bejelentővel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban vagy más, szerződéses jogviszonyban álló jogalany sérelmére hátrányos intézkedés, amelyre a bejelentés jogszerű megtétele miatt kerül sor, jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.

Ha a Panasztörvény 41. § (2) bekezdés szerinti hátrányos intézkedést a Panasztörvény 41. § (4) bekezdés szerinti jogalany sérelmére hozzák meg, a hátrányos intézkedéssel összefüggő hatósági vagy bírósági eljárás során – ha a jogalany a bejelentővel fennálló, a Panasztörvény (4) bekezdés szerinti kapcsolatát, valamint a bejelentő a bejelentés megtétele jogszerűségét bizonyítja – a Panasztörvény (3) bekezdés a) és b) pontja alkalmazandó.

A bejelentés jogszerű megtétele esetén a bejelentő **nem tekinthető a törvény által védett titok nyilvánosságra hozatalával összefüggő korlátozást vagy más, az információfelfedésre vonatkozó jogszabályi korlátozást megszegőnek**, és az ilyen bejelentés tekintetében nem terheli felelősség, ha a bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a bejelentés szükséges volt a bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

A bejelentés jogszerű megtétele esetén a bejelentőt nem terheli felelősség a bejelentésben szereplő információk megszerzése vagy az azokhoz való hozzáférés tekintetében, kivéve, ha a bejelentő az információk megszerzésével vagy az azokhoz való hozzáféréssel bűncselekményt követett el.

A bejelentő a bejelentés jogszerű megtételéért nem vonható felelősségre, ha a bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a bejelentés szükséges volt a bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

A bejelentő a Panasztörvény 42. § (1)-(3) bekezdésre valamennyi hatósági vagy bírósági eljárás során – a bejelentés megtétele jogszerűségének bizonyítása mellett – hivatkozhat.

Az állam a **bejelentő részére a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvényben meghatározott támogatásokat biztosítja** az ott meghatározott feltételek szerint. A Panasztörvény 43. § (1) bekezdésben meghatározott keretek között a bejelentő számára tájékoztatást és tanácsadást kell nyújtani a bejelentők rendelkezésére álló eljárásokról és jogorvoslati lehetőségekről, a bejelentők védelmével összefüggő, e törvény szerinti szabályokról, a bejelentők e törvény szerinti jogairól és kötelezettségeiről.

Hatósági vagy bírósági eljárás során a Panasztörvény 8. alcíme szerinti jogokat korlátozó vagy kizáró nyilatkozatra, szerződésre, szabályzatra jogszerűen hivatkozni nem lehet.

A bejelentés megtétele jogszerű, ha

- a) a bejelentő a bejelentését a visszaélés-bejelentési rendszerek valamelyikén, a Panasztörvényben meghatározott szabályok szerint tette meg,
- b) a bejelentő a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információt a munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységével összefüggésben – ideértve a Panasztörvény 20. § (2) bekezdés c) pontja és 20. § (3) bekezdés e) pontja szerinti eljárást is – szerezte, és
- c) a bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ a bejelentés időpontjában valós volt.

Jogszerűen megtett bejelentésnek kell tekinteni – kivéve a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 6. §-a szerinti információt átadó személy esetén –, ha a bejelentő a bejelentését nyilvánosságra hozza, és a Panasztörvény 45. § b) és c) pontja szerinti feltételek teljesülése mellett a következő feltételek valamelyike teljesül:

- a) a bejelentő
 - aa) először a Panasztörvény 5. alcím vagy a Panasztörvény 6. alcím szerinti visszaélés-bejelentési rendszert, ezt követően a Panasztörvény 7. alcím szerinti visszaélés-bejelentési rendszert igénybe vette, vagy
 - ab) közvetlenül a Panasztörvény 7. alcím szerinti visszaélés-bejelentési rendszert igénybe vette,

- és a visszaélés-bejelentési rendszer működtetője, illetve az eljárásra jogosult szerv az e törvényben meghatározott intézkedéseket határidőben nem tette meg,
- b) a bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a bejelentéssel érintett körülmény nyilvánvaló módon veszélyezteti a közérdeket – így különösen, ha visszafordíthatatlan kár bekövetkezésének kockázata áll fenn – vagy
 - c) a bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a Panasztörvény 7. alcím szerinti visszaélés-bejelentési rendszer igénybevétele esetén a bejelentéssel érintett körülmény sajátos jellegzetességei miatt fennáll annak a nyilvánvaló lehetősége, hogy
 - ca) a bejelentővel szemben a Panasztörvény 41. § (1) bekezdése szerinti hátrányos intézkedést tesznek meg, vagy
 - cb) a bejelentésben foglaltak érdemi elintézésére nem kerül sor.

A fentiekben írt védelem irányadó **arra a bejelentőre is, aki személyazonosságának felfedése nélkül** – így különösen neve, azonosításához szükséges személyes adatai megadása nélkül – tesz jogszerű bejelentést és későbbi azonosítását követően vele szemben a Panasztörvény 41. § (1) bekezdése szerinti hátrányos intézkedést tesznek meg, illetve esetében a Panasztörvény 42. § alkalmazására kerül sor.

A bejelentőre vonatkozó **védelemben részesül az is**, aki

- a) a jogszerű bejelentést tevő bejelentő részére segítséget nyújt a bejelentés megtétele során,
- b) a jogszerű bejelentést tevő bejelentővel kapcsolatban álló olyan személy – így különösen a bejelentő munkatársa vagy családtagja –, akit a Panasztörvény 41. § (2) bekezdése szerinti hátrányos intézkedés érhet.

A visszaélést bejelentők védelme EU szerveknél tett bejelentés esetén

Jogszerűen megtett bejelentésnek kell tekinteni, ha a bejelentő a bejelentését a feladat- és hatáskörrel rendelkező **európai uniós intézményeknél, szerveknél, hivataloknál vagy ügynökségeknél** teszi meg, és a Panasztevő. 45. § b) és c) pontja szerinti feltételek teljesülnek.

A védelem – a Panasztörvény 43. §-ban meghatározott kivétellel – kizárólag akkor illeti meg a bejelentőt, ha

- a) a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ a Panasztörvény 1., illetve a 2. mellékletben szereplő európai uniós jogi aktusok vagy azok végrehajtását, az azoknak való megfelelést biztosító jogszabályi rendelkezések hatálya alá tartozik, vagy
- b) a bejelentő az a) pont szerinti körülmény fennállását alapos okkal feltételezi.

Ezen védelem – a Panasztörvény 43. §-ban meghatározott kivétellel – nem illeti meg a bejelentőt, ha

- a) bejelentésével a minősített adatok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- b) a bejelentés megtétele során törvényben meghatározott, az orvosi titokra, az ügyvédi titokra vonatkozó titoktartási kötelezettségének nem tesz eleget,
- c) a bejelentés megtétele során a bírói ítélkezéssel kapcsolatban a törvény által védett titok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- d) bejelentésével a büntetőeljárás szabályok szerinti adatkezelési szabályokat megszegi.